

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

333.32

Hely

Idő

"1923"

Személy

Helyszám

Szerző:

Cím: *A kormány hétszeres lakásdrágítást határozott el*

Forrás:

Népszava

1923. 10. 21.

v. fiz.) (Oldal)

A kormány hétszeres lakásdrágítást határozott el.

Az 1917. évi bérek 360-szorosára akarja fölemelni a novemberi lakbért. — Azon túl valorizált lakbéréket kíván a kormány biztosítani a háziuraknak. — A népjólét minisztere szerint „lehetetlen állapot, hogy a házbér nem törekszik az aranyparitás felé”. — A boltbéréket az 1917-es alpbérek 900-szorosában állapították meg.

Megirtuk már, hogy a pénteki minisztertanács foglalkozott Vass népjóléti miniszter lakbérrendeletével és azt el is fogadta. Most azután kiderült, hogy mit rejteget a lakók számára a kormány rendelettervezete. Vass népjóléti miniszter hosszasan nyilatkozik a lapokban lakbérdrágító rendeleteről és ezekből a nyilatkozatokból megállapítható, hogy a kormány olyan lakbérdrágítás mellett döntött, amely a háziuraknak még a legvérmesebb reményein is túltesz. A kormány tehát a nemzetgyűlés drágasági bizottságának azt a határozatát, hogy a mostani súlyos viszonyok közepett a lakberek május 1-éig nem drágíthatók meg, *semmibe se vette* és erre a határozatra egyszerűen azzal válaszol, hogy olyan összegekben kívánja megállapítani a házbéréket, amilyen összegeket a munkájukból élő lakók amúgy sem tudnak majd előteremteni.

A népjóléti miniszter nyilatkozatából kiderül, hogy

a minisztertanács jóváhagyott lakbérrendeletet a novemberi házbérnegyedre az 1917. évi alpbérek 360-szorosában állapítja meg a béreket.

A most érvényben levő házbérrendelet szerint november 1-én tudvalevően az 1917. évi bérek 50-szeresét kellene fizetni, a kormány döntése tehát ezzel szemben a béreknek *újabb 7,2-szeres megdrágítását* jelenti. A népjóléti miniszter szerint ez a példátlan, a dolgozó tömegek megélhetésének hadatüzenő lakbérdrágítás nem okoz majd különösebb főfájást a lakóknak, mert a rendelet „megengedi”, hogy ezt a 360-szoros lakbért a lakók a novemberi házbérnegyedre ne egyszerre fizessék, hanem

három egyenlő részletben fizethetik ki a fölemelt bért, még pedig november, december és január 1-én.

Ezzel a „megnyugtató” kijelentésével a népjólét minisztere valóban fényes bizonyítékát szolgáltatja annak, hogy még csak halvány fogalma sincsen arról, hogy a dolgozó tömegek milyen rettenetes megélhetési gondokkal küzködnek. Fogalma sincs a munkásság és általában a kisexisztenciák megélhetési viszonyairól. Mert amikor a kormány a 7,2-szeres lakbérdrágítás fejében különös kedvezményként tünteti föl azt, hogy a lakók havonként fizethetik le a novemberi negyedre fölemelt házbért, ezzel a kormány egyáltalán nem változtatott azon, hogy a szerencsétlen lakók *tulnyomó nagy többsége már november 1-én képtelen lesz fizetni a fölemelt házbért.* A kormány rendelettervezete szerint ugyanis

november 1-én a fölemelt lakberek egyharmada már esedékessé válik és ez az egyharmad is a kétszeresét is meghaladja annak az összegnek, amelyet a lakóknak a most érvényben levő házbérrendelet értelmében kellene fizetniük. Ugyanezt az összeget pedig december és január 1-én is elő kellene teremteniük.

Mármost nem mondaná meg nekünk a népjólét minisztere, hogy honnan vegyék, miből takarítsák meg a kezük munkájából élő, rettenetes kenyérgondokkal küzködő lakók azokat az összegeket, amelyeket a kormány házbérdrágítása folytán kellene november, december és január 1-én a háziurak kezébe juttatniuk? De a kormány még ezzel a példátlan lakbér-emeléssel sem kíván megelégedni, hanem gondoskodni akar arról is, hogy a lakberek ezentúl automatikusan emelkedjenek, *nehogy a korona eselleges értékcsökkenése folytán a háziurakat bármiféle károsodás érje.* Ezért a minisztertanács elhatározta, hogy

a házbéréket ezentúl a most elhatározott

lakbérdrágítás alapján valorizáltan kell fizetni és a bérek a korona romlásával mindig automatikusan emelkednek.

De ha a korona közben nem is esnék Zürichben, akkor is a következő házbérnegyedben már a most fölemelt, az 1917-es alpbérek 360-szorosában megállapított lakbéréknél is 20%-kal nagyobb bért kell fizetni és a bérek általában évnegyedenként mindig 20%-kal emelkednek. Egyebekben a kormány elhatározta azt is, hogy a hatszobás és ennél nagyobb lakásokat a most érvényben levő lakbérrendelet intézkedésével ellentétben, csak november 1-ére szabadítja föl, amikor ezek a lakások fölmondhatók. A bérlő azonban megtarthatja ezt a luxuslakását is, ha az esedékes bér háromszorosát fölajánlja a háziurnak vagy más módon kielégíti a háziurak igényeit.

Az üzlethelyiségekre vonatkozóan a kormány rendelettervezete úgy intézkedik, hogy november 1-én az 1917-es boltbérek 900-szorosát kell fizetni.

Természetes, hogy végeredményben ezt a drágítást is nem az üzletlajdonosok, hanem az árufogasztók, a dolgozó tömegek fizethetnék meg. Az üzlethelyiségek szabad forgalmára vonatkozó végleges döntést a minisztertanács a kereskedelemügyi, pénzügyi és népjóléti miniszterekre bízta, akik szombaton tanácskoztak ebben az ügyben.

A népjóléti miniszter egyébként nyilatkozatában kijelenti, hogy a döntésnél „súlyosan figyelembevette a kormány a lakók teherbíróképességét, mert hiszen nem teljesen valorizált béreket állapítottak meg”. A népjóléti miniszter szerint lehetetlen állapot az, hogy „amikor minden áru az aranyparitás felé törekszik vagy esetleg azt meg is haladja, csak a lakbér maradt mozdulatlanul”.

A népjólét minisztere tehát, akinek valószínűen sejtelve sincs arról, hogy a dolgozók keresete mennyire marad az aranyparitás mögött, szükségesnek tartja, hogy a házbérek is az aranyparitás felé vagy esetleg úgy, mint a többi szükségleti cikkek, az aranyparitás felé törjenek.

mert hiszen legfontosabb államérdek, hogy a háziurak munkanélküli keresete megfelelően az aranyparitásnak, de ugyanezt a dolgozók keservesen megkeresett béreire vonatkozóan már nem kívánja meg az „államérdek”. Végül a népjóléti miniszter a kormány lakbérdrágitását még úgy magyarázza, hogy *ez valószínűleg jótétemény* — ó, nem a háziurakra nézve —, hanem a lakók számára, mert — így vélekedik a hivatalos népjóléti — „szükség van erre a drágitásra azért is, hogy a lakások fölszabadulása idején a szabadforgalomban elérhető árak és az akkor fizetendő bérek között *ne legyen óriási különbség*”. A kormánynak tehát eszerint ezzel a példátlan lakbérdrágitással az a szándéka, hogy a majdani és a kormány által talán nem is olyan távoli jövőre tervezett lakásfölszabadítás idejére *megkönnyítse a háziuraknak az ő profitérványuk kielégítését és ebből már most kóstolót adjon az áldozatul kiszemelt lakóknak.*

A kincstári részesedésre vonatkozóan a népjóléti miniszter *nem nyilatkozik*, így tehát föl kell tennünk, hogy a kormány ezentúl a föl-emelt lakbér után akarja még a kincstári részesedést is beszédni. A közüzemi pótlék ügyében a kormány rendelete *nem változtatna az eddigi helyzeten* és a kormányrendelet az albérlőket ezentúl sem kívánja megvédeni a főbérlők uzsorájával szemben. Erre vonatkozóan a népjóléti miniszter kijelenti, hogy az albérlőbe adott szobák száma a nagy lakbérdrágitás

folytán előreláthatóan meg fog szaporodni és ezért ő azt reméli, hogy a nagy kímálat folytán a főbérlők kénytelenek lesznek az albérlőkkel szemben támasztott követeléseiket csökkenteni. Talán fölösleges rámutatni arra, hogy ez súlyos tévedés, mert hiszen a nagy lakáshiány folytán olyan nagy a kereslet az albérlőbe adott szobák után is, hogy az albérlők továbbra is teljesen ki lesznek szolgáltatva a főbérlők uzsorás követeléseinek és fokozottan fogják érezni a kormány lakbérdrágitását.

Vass népjóléti miniszter egyébként a drágasági bizottságnak a kormány lakbéremelési terve ellen való tiltakozását egyszerűen azzal intézi el, hogy „a drágasági bizottság határozata csak a helyzet nemismeréséből származhatott”. Kijelenti a miniszter, hogy

lakbérdrágitó rendeletét a drágasági bizottság elé akarja vinni és előreláthatóan szerdán ül össze ebben az ügyben a nemzetgyűlés drágasági bizottsága.

Hétfőn akarja letárgyaltatni a lakásdrágitást a fővárossal és azután — ugymond — a rendelet megjelenik a hivatalos lapban.

Az ellenzék, amely a drágasági bizottság legutóbbi ülésén Peyer elvtárs főntemlített indítványát határozattá emelte, tudvalevően elhatározta, hogy ha a kormány a drágasági bizottság határozata ellenére végre akarja hajtani a házbérdrágitást, összehívja a nemzetgyűlést és ott kéri számon a kormánytól ezt a lakóellenes hadüzenetet. A nemzetgyűlés összehívása érdekében már meg is történt az első lépés és az összehívást kérő ívet már számos képviselő aláírta. A szükséges aláírások rövidesen együtt lesznek és

az ellenzék a nemzetgyűlést a jövő héten fogja összehívatni.

A kormány házbérdrágitó rendeletéről megjelent hírek mindennél óriási konsternációt keltettek, csak — természetesen — a háziurak körében föltette nagy a meglepődés. A kereskedők egyesülete, az Omke részéről kijelentik, hogy „a kormány a lakbérrendeletet illetően, mindazokat, akiket a kérdés legjobban érdekel, meg sem hallgatta.

A kereskedők ezeket a terheket képtelenek elviselni és ezért kénytelenek lesznek a vásárlókra áthárítani,

ami természetesen nagy lökést ad majd a drágaságnak”. A Háztulajdonosok Szövetségének vezetősége szintén nyilatkozik és taktikából úgy állítja be a dolgot, mintha a kormány lakbérdrágitása még mindig nem elégítene ki a háziurakat, akik talán még maguk sem merték számítani arra, hogy ilyen ajándékban részesülnek a kormány részéről. A háziurak kijelentik, hogy ezután a lakdrágitás után sem kapnak még aranyparitásos béreket, de vigasztalódnak azzal, hogy a kormány a népjóléti miniszter nyilatkozata szerint, mégis csak előbb-utóbb honorálni kívánja az ő lakásfölszabadításra vonatkozó kérelmeiket és akkor majd mindenért kárpótolhatják magukat.

„Nem lehet segíteni!”

Ezt is Vass miniszter mondja. A lakásdrágitás el van intézve s azon semmiféle tiltakozás nem segíthet. Ha a nemzetgyűlést összehívják, „hát — mondja a miniszter ur — majd gondoskodunk róla, hogy még ugyanazon a napon folytassa vakációját”. Hogy úgy mondjuk, ez egy kissé nagyon kemény nyilatkozat. Egy miniszter, aki alkotmányosnak érzi magát s parlamentárisan akarja elintézni a hozzátartozó dolgokat, nagyon furcsán fest, amikor ilyen fölényesen, ilyen uri göggel henege az „állami szuverenitás legfőbb letéteményesének” orra alá. A nemzetgyűlést, a parlamentet nemigen szokták a régebbi időben felelős urak ilyen hangon orron fricskázni — csak mostanában szoktak hozzá, amióta ilyen nemzetgyűlés van és benne egy afféle többség... Mert hiszen csak a többség, az egységspárti többség mindenre kapható szolgálatkészségének tudatában születhetnek meg az ilyen miniszteri nyilatkozatok. Elhisszük, hogy ez a többség nem csinál ügyet a lakásdrágitásból. Elhisszük, hogy ennek a többségnek nem fáj az a nyomoruság, amibe a lakásbérek emelése dönti a lakosság óriási többségét — s ha a kormány kiadja majd a parancsot, hogy: nem tárgyalunk, nem segítünk, hanem tovább vakációzunk, akkor a többség engedelmesen appoximozni fog. Erre épít Vass miniszter ur s ezért hiszi, hogy itt minden lehetséges. Mekkorra tévedés! A miniszter ur nagyon hamar meg fog győződni arról, hogy — mekkora tévedés!

A Nemzeti Demokrata Párt

vezetősége szombaton este dr. Bródy Ernő elnöklésével értekezletet tartott a lakáskérdésben. Dr. Bródy Ernő részletesen ismertette a házbéremelés körülményeit és várható következményeit. Kifejtette, hogy a közüzemi díjak emelése okozójának a fővárosi urakmat tekinti. A kincstári részesedés — mondotta — nem más, mint burkolt lakásadó, amit a szegény ember azért fizet, mert nyomoruságos, kis oduban lakhatik. A kincstári részesedést külföldön

építkezési célokra fordítják, nálunk adó céljait szolgálja, tehát el kell töröltetni. Végül a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

1. Sem a lakás, sem az üzlethelyiség nem szabadítható föl és a fokozatos fölszabadítás csak akkor kezdődhetik, amikor megfelelő számú helyiség áll rendelkezésre.
2. A kincstári haszonrészesedés megszüntetendő, mert ez nem más, mint igazságtalan burkolt adó.
3. A béremelés legfőbb a novemberben fizetendő bér mázfelszerese lehet, miután a lakosság nagyobb terhet nem bír el.
4. A bér automatikus emelése, azaz valorizációja ellen tiltakozik, mert a bérek csak a gazdasági viszonyok szerint állapíthatók meg.
5. A lakáskérdés egyetlen megoldása az építkezés, amelynek teljes erővel való megindítását követeljük.

Dr. Baracs Marcel szerint a kérdést nem lehet sem a nemzetgyűlésre, sem a drágasági bizottságra bízni, a főváros polgárságának, munkáságának kell összefognia az emelés elhárítására. Ha a béremelés megtörténik, azt igyekeznek a közönségre háritani, ami újól mérhetetlen drágaságot fog okozni. Véleménye szerint a főváros polgárságának és munkáságának nagy följajdulása kell, hogy a kormányt jobb belátásra bírni.

Pakots József szerint a kormány arra kényseríti az ellenzéki képviselőket, hogy a parlamenti szünet alatt a Ház összehívását kérelmezzék. Hiszi, hogy a képviselők megadják a miniszter urnak a méltó választ. Többek fölszólalása után az értekezlet a határozati javaslatot egyhanguan elfogadta.